

Overzicht OO gerelateerde incidenten in Nederland

Spelregels voor aanvullingen

In onderstaand overzicht hebben wij alle bij ons bekende incidenten opgenomen. Het is een uitgebreide zoektocht geweest waarbij we verschillende bronnen hebben geraadpleegd. Desondanks is het natuurlijk mogelijk dat dit overzicht niet volledig/compleet is.

Wij nodigen eenieder uit om deze lijst aan te vullen zodat we een (nog) meer complete objectieve risico-inschatting kunnen maken. Hiervoor hebben we wel een aantal spelregels opgesteld:

- De explosie moet aantoonbaar zijn veroorzaakt door een explosief uit de (Eerste of Tweede Wereldoorlog. Vuurwerk of incidenten uit een munitiefabriek of incidenten bij defensie zijn geen OO incidenten met explosieven uit de Eerste of Tweede Wereldoorlog. Ook incidenten met of bij de EODD hebben we niet meegenomen.
- De explosie moet hebben plaatsgevonden op Nederlands grondgebied. Incidenten uit België en Duitsland zijn niet relevant voor deze risico-inschatting.
- Er moet duidelijk worden aangegeven hoeveel (ernstig) gewonden en overlijdensgevallen er zijn veroorzaakt door de explosie. Dit kan, zoals blijkt uit het overzicht, ook 0 zijn.
- In het overzicht en dit kennisdocument zijn wij uitgegaan van incidenten na 1970. Incidenten voor 1970 kunnen natuurlijk worden toegevoegd maar dit zal geen waarde hebben voor het kennisdocument.
- Er moet een beschrijving (lieft met oorzaak) van het incident gegeven worden waarbij ook de context is meegenomen (OOV, Arbo-bouw of Arbo-Overig).
- Er moet een bron worden ingevuld zodat het incident achteraf op juistheid te beoordelen is.*

In deze lijst hebben wij geen incidenten met fosformunitie dat ontbrandt opgenomen indien dit niet tot slachtoffers heeft geleid. Er zijn diverse uitwerkingen bekend (zie bijvoorbeeld de rapportage 'Handboringen in OO-verdacht gebied (Helsloot e.a., 2022)) maar dit leidt zelden tot slachtoffers. Deze uitwerkingen met fosfor kunnen wel worden opgenomen in de lijst maar hiervoor gelden ook de bovenstaande spelregels (zoals: het moet een explosief zijn, er moet een bronvermelding zijn en het aantal slachtoffers moet worden vermeld).

* In het Beleidsplan Conventionele Explosieven van de gemeente Haarlemmermeer (2018) worden een aantal incidenten genoemd. Wij zien dit overzicht echter niet als een betrouwbare bron, de primaire bron ontbreekt immers. Wij hebben de lijst proberen te verifiëren. Bij een aantal incidenten hebben wij geen nieuwsbericht

kunnen vinden. In dit geval hebben wij het incident niet meegenomen in onze analyse, aangezien wij er slechts beperkt waarde aan hechten, maar hebben deze mogelijke incidenten voor de volledigheid wel opgenomen in de incidentenlijst (in het lichtgrijs).

Groeidocument

Overzicht bekende incidenten

Jaar	Locatie	Beschrijving	Doden en/of gewonden	Aantal doden	Aantal gewonden	Context	Bron
1970	Heelsum	Een 15 jarige jongen uit Heelsum is om het leven gekomen door een explosie van een granaat die zij aan het demonteren waren met een ijzerzaag. Zijn vriend raakte ernstig gewond. In het huis van de familie heeft de politie nog meer oorlogstuig gevonden.	J	1	1	OOV	Het Parool, 22-12-1970; Tubantia, 22-12-1970.
1970	Terwolde	Twee jongens raken gewond door een explosief die zij hebben gevonden en op een muurtje stukslaan. Zij hadden het gevonden in een hoop zand dat was uit de IJssel was opgezogen.	J	0	2	OOV	Tubantia, 28-04-1970.
1970	Geldrop	Elfjarige jongen komt om het leven bij het demonteren van munitie.	J	1	0	OOV	Tubantia, 04-06-1970.
1972	Groede	Twaalf kinderen raken gewond nadat een 20 mm granaat waarmee zij speelden, explodeerde nadat zij het explosief met een stoeptegel bewerkten. Twee raken ernstig gewond, de andere konden na verbonden te zijn naar huis terugkeren.	J	0	2	OOV	Algemeen Dagblad, 16-06-1972; Het Parool; 16-06-1972.
1972	IJmuiden	Een 13-jarige jongen uit IJmuiden is gewond geraakt door een granaat dat zij hebben gevonden. Thuis gingen zij het projectiel onderzoeken met een schroevendraaier. Zijn vriend is niet getroffen.	J	0	1	OOV	Tubantia, 29-09-1972.
1972	Beverwijk	Twee 15 jarige jongens raken gewond nadat zij een granaat demonteerden (hun levensgevaarlijke hobby).	J	0	2	OOV	Nieuwsblad van het Noorden, 01-06-1972;

1973	IJzendijke	Een 10 jarige jongen raakt zwaar gewond nadat hij een granaat probeerde te demonteren die hij achter zijn huis had gevonden.	J	0	1	OOV	Het vrije volk, 05-11-1973.
1974	Vliegbasis Twente	<i>Tijdens de bouw van een betonnen vliegtuigshelter op de basis Twente ontploft een blindganger. Het massieve fundament komt hierdoor anderhalve meter omhoog kwam. Het gebeurde 's nachts, daardoor vielen er geen slachtoffers.</i>	N	0	0	Arbo - Bouw	<i>Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018</i>
1975	Helvoirt	Een twaalfjarige jongen komt om het leven bij het demonteren van een granaat	J	1	0	OOV	Het Parool, 28-04-1975.
1976	Texel	Een man komt om het leven nadat een granaat in een kampvuur werd gegooid. Een meisje raakt zwaar gewond.	J	1	1	OOV	De Telegraaf, 14-06-1976; De Volkskrant, 14-06-1976.
1976	Noordzee	Een achttienjarige visser komt om het leven nadat de Vlissingen 27 een granaat opvist bij het garnalenvissen. Een zeventienjarige collega raakte gewond.	J	1	1	Arbo - overig	De Volkskrant, 04-08-1976.
1977	Breskens	Een 11 jarige jongen komt oom het leven toen een granaat ontplofte die hij met vier vriendjes in een oude bunker had gevonden. Een andere jongen werd ernstig gewond. Ze gooiden het projectiel in een vuurtje.	J	1	1	OOV	De Volkskrant, 06-04-1977.
1977	Best	Een brandweerman raakte gewond toen een granaat explodeerde in brandend struikgewas.	J	0	1	Arbo - overig	De Volkskrant, 01-06-1977.

1978	Vlissingen	Twee mannen zijn gewond geraakt door een granaatontploffing. Een van de twee vond een granaat en liet het voorwerp onderzoeken door een 'deskundige'. Deze dacht dat de granaat geen springlading bevatte. Hij gooide het ding op de grond waarna het explodeerde.	J	0	2	OOV	Het Parool, 21-01-1978; De Volkskrant, 27-01-1978.
1978	Leusden	Granaat explodeert en drie jongens raken gewond. Zij vonden een granaat onder een oude tank gooiden het explosief in een vuurtje.	J	0	3	OOV	Het Parool, 10-04-1978.
1980	Katwijk	Een 17 jarige visser is gewond geraakt nadat een granaat in zijn bijzijn ontplofte.	J	0		Arbo - overig	Reformatorisch Dagblad, 17-04-1980; Het vrije volk, 17-04-1980.
1980	Tilburg	Een 17 jarige jongen is zwaar gewond geraakt toen hij met zijn vriend een oude granaat wilde doorzagen. De jongens hadden de granaat gevonden bij het vliegveld Gilze-Rijen. Ook de duinen ten noorden van Tilburg was voor hun hobby een groot vindplaats van oud oorlogstuig. Zijn vriend bleef ongedeerd.	J	0	1	OOV	Algemeen Dagblad, 07-01-1980; Het Parool, 07-01-1980.
1981	Venray	Bij het demonteren van een granaat in een bankschroef raakte een negentienjarige man gewond. De man was een verwoed verzamelaar van oorlogstuig.	J	0	1	OOV	Het vrije volk : democratisch-socialistisch dagblad, 12-02-1981; Algemeen Dagblad, 12-02-1981.
1983	Griendtsveen	<i>Spontane explosie van een Riegelmine 43 op de wal Kant van de Griendtsveense Vaart.</i>	N	0	0	OOV	<i>Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018;</i>

							<i>Proportionaliteit bij de omgang met CE.</i>
1987	's-Heerenberg	Verzamelaar (29 jaar) is overleden als gevolg van de explosie van een granaat in zijn woning. Hij was bezig een luchtdoelgranaat te demonteren. Daarbij is het projectiel dat in een bankschroef was geklemd ontploft.	J	1	0	OOV	Nederlands dagblad, 07-07-1987; Reformatorisch Dagblad, 04-07-1987.
1987	Hengelo	Een verzamelaar poetst een 'metalen blikje' op met een slijptol en loopt door de explosie zware verwondingen op. Hij had daarnaast nog 850 stuks munitie op zijn kamer liggen.	J	0	1	OOV	Nederlands Dagblad, 26-11-1987; Het vrije volk, 25-11-1987.
1988	Goor	<i>Een jonge man verliest het leven wanneer in de garage naast de woning waar hij verbleef een brisantgranaat van 122mm explodeert. De hele woning en garage werden vernield.</i>	J	1	0	OOV	<i>Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018</i>
1989	Horn	In Limburg heeft een lid van een schietvereniging een grote munitieverzameling in de kelder van een naast de woning gelegen schuur. Er breekt een felle brand uit, waarbij de man verongelukt. De oorzaak is vermoedelijk het demonteren van een fosformortiergranaat. ¹	J	1	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Reformatorisch Dagblad, 07-04-1989.
1990	Diepenheim	Een verzamelaar wordt gedood toen hij een explosief probeerde te ontmantelen.	J	1	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Leids Dagblad, 23 juni 1990.

¹ In Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer (2018) staat eenzelfde incident in Beegden in 1989. Hiervan hebben wij geen nieuwsberichten kunnen vinden. Aangezien Beegden en Horn buurdorpen zijn, gaan wij ervan uit dat dit hetzelfde incident is.

1991	Appingedam	Man uit Appingedam probeert granaat te demonteren, met explosie tot gevolg. De man raakte zwaargewond. Het slachtoffer had een grote verzameling munitie en ander materiaal uit de oorlog.	J	0	1	OOV	Algemeen Dagblad, 11-11-1991; Nieuwsblad van het Noorden, 11-11-1991.
1992	Venray	Twee bouwvakkers proberen met een granaat golfplaten op een dak vast te slaan en raken door de explosie zwaargewond.	J	0	2	Arbo - Bouw	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; De Volkskrant, 21-11-1992.
1995	Boekel	Een vader maakt samen met een 18-jarige vriend van zijn zoon een 3,7cm granaat schoon in een schuur. Hiertoe is de granaat vastgezet in de bankschroef en wordt met een schroevendraaier het vuil van de granaat afgekrabd. Een detonatie volgt. Beide mannen zijn op slag dood. De mannen gingen geregeld naar de vliegbasis Volkel om op zoek te gaan naar oude munitie.	J	2	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Reformatorisch Dagblad, 26-10-1995.
1995	Alkmaar	Bouwvakkers stuiten bij graafwerkzaamheden op een brandbom die ontbrandt. De bouw wordt onmiddellijk gestaakt. ²	N	0	0	Arbo - Bouw	Reformatorisch Dagblad; 20-05-1995.
1996	Bergen op zoom	Een zesjarig kind vindt een granaat, speelt ermee en loopt zware verwondingen op.	J	0	1	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Reformatorisch Dagblad, 13-01-1996.

² In Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer (2018) staat een incident met fosformunitie in Arnhem in 1996. Hiervan hebben wij geen nieuwsberichten kunnen vinden. Wij gaan er daarom vanuit dat dit hetzelfde incident is.

1996	Werkendam	Detonatie van delen van een 2000lbs HC bom tijdens graafwerkzaamheden. Bij graafwerkzaamheden aan een dijkproject ontploft spontaan een explosief. Een (onbemande) graafmachine en een boerderij raken ernstig beschadigd door rondvliegende scherven, brokstukken, zand en klei. Niemand raakte gewond. ³	N	0	0	Arbo - Bouw	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Risicoanalyse Conventionele Explosieven (ontplofbare oorlogsresten) Holevoetplein 282 te Scherpenzeel; Reformatorisch Dagblad, 16-07-1996.
1997	Ruurlo	<i>Een leek probeert een granaat te demonteren. De granaat ontploft en de man verwondt zichzelf.</i>	J	0	1	OOV	<i>Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018</i>
1999	Kekerdom	Bij graafwerkzaamheden in het Gelderse Kekerdom is gisteren een Duitse antitankmijn ontploft. De 45-jarige kraandrijver bleef bij de explosie ongedeerd. ⁴	N	0	0	Arbo - Bouw	Dagblad voor Zuidwest-Nederland, 21-09-1999.
2000	Groesbeek	<i>Een anti-personeelsmijn ontploft tijdens het uitgraven van een sloot aan de Nieuwedijkseweg. Niemand raakte gewond.</i>	N	0	0	Arbo - Bouw	<i>Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018</i>

³ In Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer (2018) staan twee incidenten waarbij een explosief tot ontploffing komt en alleen voor schade zorgt (Biesbosch 1999 en Moerdijk 2001). Hiervan hebben wij geen nieuwsberichten kunnen vinden. Wij gaan er daarom vanuit dat dit dezelfde incidenten zijn.

⁴ In Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer (2018) staan twee incidenten met een kraan en een mijn bij graafwerkzaamheden genoemd (Nijmegen 2001 en Leuth 2005). Hiervan hebben wij geen nieuwsberichten kunnen vinden. Wij gaan er daarom vanuit dat dit hetzelfde incident is.

2000	Groesbeek	Een 63-jarige verzamelaar probeert voor zijn munitieverzameling een 2cm-granaat uit te branden en overlijdt na explosie van het artikel.	J	1	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Reformatorisch Dagblad, 19-06-2000.
2000	Veere	Nabij Veere ontploft spontaan een zeemijn.	N	0	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Brabants Dagblad, 12-08-2000.
2003	Vianen	Een 43-jarige inwoner van Vianen is dinsdag in zijn woonplaats gewond geraakt aan zijn borst en vingers toen een explosief in zijn hand ontplofte. Hij zag het projectiel liggen tijdens een wandeling langs de Lek. De man bekeek het ding, pakte het op en wilde het in de rivier gooien. Daarop volgde een explosie. Hij zou er niet ernstig aan toe zijn.	J	0	1	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Utrechts Nieuwsblad, 20-08- 2003.
2005	Noordzee	Drie doden t.g.v. detonatie van een opgeviste 250 lb. bom aan boord van viskotter Ouddorp 1 begin april.	J	3	0	Arbo - overig	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Risicoanalyse Conventionele Explosieven (ontplofbare oorlogsresten) Holevoetplein 282 te

							Scherpenzeel, Raad van de Scheepvaart.
2006	Zwolle	Een man uit Zwolle is zaterdag 10 februari gewond geraakt bij de explosie van een stuk munitie uit de Tweede Wereldoorlog. Volgens de politie probeerde de 40-jarige man de munitie te doorboren. Hij raakte door rondvliegende scherven gewond aan zijn hoofd en lichaam. De man is aan zijn verwondingen geopereerd en verkeert niet in levensgevaar.	J	0	1	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; De Stentor/Deventer Dagblad, 13-02-2006.
2006	Rijsbergen	De ontploffing maandagmiddag 23 januari in de houtkachel van Rijsbergenaar Piet van Dongen is veroorzaakt door een 20 millimeter granaat uit het boordkanon van een vliegtuig uit de Tweede Wereldoorlog. Geen gewonden.	N	0	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; BN/DeStem, 25-01-2006.
2009	IJmuiden	Op 15.12 is aan de Kotterkade een zwaar explosief tot ontploffing gekomen met een zandzuil van ca. 8 meter. Op basis van historisch onderzoek mogelijk torpedo of 500/1000 lbs. vliegtuigbommen. Geen letsel.	N	0	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; AD/Algemeen Dagblad, 16-12-2009.

2011	Hedel	Detonatie van een handgranaat bij het demonteren van een handgranaat uit de Tweede Wereldoorlog op 28 januari 2011.	J	1	0	OOV	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Reformatorisch Dagblad, 29-01-2011.
2015	Uffelte	Detonatie van onbekend explosief bij maaiwerkzaamheden op 10 september 2015	N	0	0	Arbo - overig	Beleidsplan Conventionele Explosieven gem. Haarlemmermeer, 2018; Risicoanalyse Conventionele Explosieven (ontploffbare oorlogsresten) Holevoetplein 282 te Scherpenzeel; RTV Drenthe, 15-09-2015.
2017	Nijkerkerv een	Een 49-jarige man raakt gewond door een explosief of granaat dat waarschijnlijk afkomstig is uit de Tweede Wereldoorlog. Het explosief ging af in een schuur bij zijn woning.	J	0	1	OOV	De Stentor, 23-02-2017.
2017	Hoofdplaat	Jongen van 17 komt om door knutselen met oude munitie. De jongen was thuis in de schuur bezig toen een explosief afging.	J	1	0	OOV	Reformatorisch Dagblad, 24-02-2017.

Groeidocument